

Lainsäädännön arviointineuvoston lausunto

Asianumero: VN/23753/2022-VNK-2

Päivämäärä: 23.9.2022

Lainsäädännön arviointineuvoston lausunto oikeusministeriölle hallituksen esityksen luonnoksesta laiksi yrityksen saneerauksesta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Yrityssaneerauslakia koskevan esitysluonnoksen perusteella saa käsityksen esityksen tavoitteista ja keskeisistä ehdotuksista. Vaikutuksia on käsitelty monipuolisesti ja pääosin perusteellisesti. Esityksessä tulee kuitenkin kuvata, miten ehdotettujen muutosten toimivuuden seuranta ja jälkiarviointia on tarkoitus tehdä.

Esitysluonnoksen keskeisimmät puutteet ja kehittämiskohteet

- i) Esitysluonnoksessa tulee kuvata, miten ehdotettujen muutosten toimivuuden seuranta ja jälkiarviointia on tarkoitus tehdä. Millä tavalla seurataan sitä, vähenevätkö yrityssaneerausmenettelyyn liittyvät väärinkäytökset tai edistävätkö ehdotetut muutokset yritysten hakeutumista yrityssaneeraukseen?
- ii) Esitysluonnoksessa voisi kirkastaa kuvausta perusmuotoisen yrityssaneerauksen eri vaiheista ja siitä, millä tavalla ehdotettu sääntely muuttaisi tai nopeuttaisi yrityssaneerausmenettelyä, jolloin myös asiaa tuntematon lukija saa käsityksen asiasta.
- iii) Esitysluonnoksessa ei ole arvioitu esityksen yhteiskunnallisia vaikutuksia. Esitysluonnoksessa voisi mahdollisuuksien mukaan arvioida esimerkiksi sitä, onko ehdotetuilla muutoksilla vaikutusta yrityssaneeraukseen joutuvien yritysten työntekijöiden työsuhteiden kestoon tai pysyvyyteen tai yritysten työllistämisedellytyksiin.
- iv) Esitysluonnoksessa voisi mahdollisuuksien mukaan esittää suuntaa antavan arvion yritykselle yrityssaneerauksesta ja konkurssista aiheutuvista kokonaiskustannuksista. Tämä voisi kirkastaa sitä, voivatko menettelyjen kustannukset vaikuttaa siihen, että yritys hakeutuu yrityssaneerauksen sijaan konkurssiin.

1. Hallituksen esitysluonnoksen keskeinen sisältö

Tässä esitettävä kuvaus on suora lainaus esitysluonnoksen ”esityksen pääasiallinen sisältö” -jaksosta.

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi yrityksen saneerauksesta annettua lakia, yksityishenkilön velkajärjestelystä annettua lakia, konkurssilakia, oikeudenkäymiskaarta sekä konkurssi- ja yrityssaneerausrekisteristä annettua lakia.

Esityksessä ehdotetuilla muutoksilla edistettäisiin yritysten pääsyä joutuisaan ja kustannuksiltaan kohtuulliseen saneerausmenettelyyn. Saneerausmenettelyä sujuvoitettaisiin ja yksinkertaistettaisiin menettelyyn liittyviä vaiheita karsimalla ja keventämällä. Mahdollisuutta vahvistaa saneerausohjelma nopeasti eli kaikkia saneerausmenettelyyn tavanomaisesti liittyviä menettelyvaiheita läpi käymättä helpotettaisiin. Velallisen oikeutta irtisanoa sopimuksia saneerauksen mahdollistamiseksi laajennettaisiin ja eräitä käytännössä ilmenneitä epäkohtia korjattaisiin.

Esityksessä ehdotetuilla muutoksilla ehkäistäisiin myös saneerausmenettelyyn liittyviä väärinkäytöksiä. Samanaikaisten yrityssaneeraus- ja konkurssihakemusten sekä peräkkäisten yrityssaneeraushakemusten käsittelyä tehostettaisiin ja velallisen avustajaa ja asiamiestä koskevia säännöksiä tarkistettaisiin.

2. Arvio hallituksen esitysluonnoksesta ja vaikutusarvioinneista

2.1 Yleiset huomiot

Esityksen valmistelun taustalla on hallitusohjelman tavoitteet yksityishenkilöiden velkajärjestelyn ja yrityssaneerausta koskevien lakien muutostarpeista. **Arviointineuvosto katsoo**, että esitysluonnoksesta saa käsityksen esityksen tavoitteista ja keskeisistä ehdotuksista. **Arviointineuvosto ehdottaa** kuitenkin, että esityksen pääasiallinen sisältö –osioon voisi nostaa muutamia ehdotettuja muutoksia esityksen tavoitteiden konkretisoimiseksi.

Arviointineuvosto toteaa, että esitysluonnoksessa on havainnollistavia taulukoita mm. yrityssaneerausten ja vahvistettujen yrityssaneerausohjelmien lukumäärästä. Esitysluonnoksen mukaan yrityssaneerauksia on vuositasolla verrattain vähän (300–500 kpl) verrattuna konkurssien määrään (2000–3000 kpl).

Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnoksessa voisi kirkastaa kuvausta perusmuotoisen yrityssaneerauksen eri vaiheista ja siitä, millä tavalla ehdotettu sääntely muuttaisi tai nopeuttaisi yrityssaneerausmenettelyä, jotta myös asiaa tuntematon lukija saa käsityksen asiasta.

Esitysluonnoksen nykytila ja sen arviointi -osiossa on kuvattu valmistelun aikana esillä olleita vaihtoehtoja tavoitteiden toteuttamiseksi. Jotkin tarkastellut vaihtoehdot ovat olleet esillä jo vuoden 2007 yrityssaneerauslain uudistuksen¹ yhteydessä. **Arviointineuvosto pitää myönteisenä**, että valmistelun aikana harkittuja vaihtoehtoja on selostettu esitysluonnoksessa. Vaihtoehtoja olisi kuitenkin tarkoituksenmukaisinta kuvata esitysluonnoksen vaihtoehdot ja niiden vaikutukset -osiossa.

Esityksen tavoitteena on edistää yritysten mahdollisuutta päästä riittävän varhaisessa vaiheessa joutuisaan ja kustannuksiltaan kohtuulliseen saneerausmenettelyyn. Esitysluonnoksen mukaan ehdotetuilla muutoksilla on myös tarkoitus ehkäistä saneerausmenettelyyn liittyviä väärinkäytöksiä, kuten ns. viivyttyluontoisten saneeraushakemusten tekemistä, joilla pyritään lähinnä pitkittämään tervehdyttämiskelvottoman yrityksen konkurssiin asettamista. **Arviointineuvosto katsoo**, että esitysluonnoksessa tulee kuvata, miten ehdotettujen muutosten toimivuuden seuranta ja jälkiarviointia on tarkoitus tehdä. Millä tavalla seurataan sitä, vähenevätkö yrityssaneerausmenettelyyn liittyvät väärinkäytökset, tai edistävätkö ehdotetut muutokset yritysten hakeutumista yrityssaneeraukseen?

Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnoksessa on kuvattu vaikutuksia esityksen keskeisiin kohderyhmiin. **Arviointineuvosto pitää myönteisenä**, että esitysluonnoksen vaikutusarvioinnissa on hyödynnetty eri tahojen, kuten konkurssiasiamiehen toimiston, tuottamaa tutkimus- tai tilastotietoa.

2.2 Taloudelliset vaikutukset

2.2.1 Vaikutukset julkiseen talouteen

Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnoksessa on arvioitu riittävästi esityksen vaikutuksia julkiseen talouteen. Vaikutuksia on arvioitu erityisesti tarpeettomien konkurssien välttämisen näkökulmasta.

2.2.2 Vaikutukset yrityksiin

Esitysluonnoksen mukaan yrityssaneeraukset ovat varsin harvinaisia konkurseihin verrattuna. Esitysluonnoksessa todetaan, että saneerausmenettelyyn hakeutumisen kustannukset pysyisivät pääpiirteissään ennallaan. Varsinkin pienille yrityksille yrityssaneeraus voi kuitenkin olla raskas menettely.

Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnoksessa voisi mahdollisuuden mukaan esittää suuntaa antavan arvion yritykselle yrityssaneerauksesta ja konkurssista aiheutuvista kokonaiskustannuksista. Tämä voisi kirkastaa sitä, voivatko menettelyjen kustannukset vaikuttaa siihen, että yritys hakeutuu yrityssaneerauksen sijaan konkurssiin.

¹ HE 152/2006 vp.

Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnoksessa on kuvattu selkeästi yrityssaneerausmenettelyn tehostamisen hyötyjä sekä velalliselle että velkojille. Mahdollisimman sujuva yrityssaneerausmenettely on toivottavaa usein myös velallisen näkökulmasta.

Esitysluonnoksessa todetaan, että yrityssaneerausmenettelyllä on aika ajoin esitetty olevan markkinoiden toimintaa häiritsevää ja kilpailua vääristävää vaikutus. **Arviointineuvosto pitää myönteisenä**, että esitysluonnoksessa on arvioitu esityksen vaikutuksia markkinoiden toimivuuteen ja yritysten väliseen kilpailuun. Esitysluonnoksessa voisi kuitenkin kuvata tarkemmin, onko ehdotetuilla muutoksilla kilpailua vääristävää vaikutusta.

2.3 Viranomaisvaikutukset

Esitysluonnoksen mukaan esityksellä arvioidaan olevan sekä tuomioistuinten työmäärää vähentäviä että maltillisesti lisääviä vaikutuksia. Esityksellä ei arvioida olevan suoraa vaikutusta tuomioistuinten määrärahatarpeeseen tai muihin viranomaisresursseihin.

Arviointineuvosto kiinnittää huomiota, että ehdotettu sääntely edellyttää muutoksia tuomioistuinten nykyiseen tietojärjestelmään sekä uuteen tietojärjestelmään, joka on tarkoitus ottaa käyttöön aikaisintaan vuoden 2023 aikana. Lausuntopalautteen perusteella muutokset on tehtävä molempiin tietojärjestelmiin, koska ei ole varmuutta siitä, milloin uusi järjestelmä otetaan käyttöön.

Vaikka näihin järjestelmiin tehtävien muutosten kustannukset on esitysluonnoksessa arvioitu suhteellisin pieniksi, arviointineuvoston käsityksen mukaan järjestelmämuutokset voivat sitoa tuomioistuinten hallinnollisen henkilöstön resursseja pitkäksi aikaa. Tietojärjestelmien kehittämis- ja muutostyö on silloin pois muista tehtävistä, millä voi olla vaikutusta tuomioistuinten perustyöhön.

2.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Esitysluonnoksessa ei ole arvioitu esityksen yhteiskunnallisia vaikutuksia. **Arviointineuvosto katsoo**, että esitysluonnoksessa voisi mahdollisuuksien mukaan arvioida esimerkiksi sitä, onko ehdotetuilla muutoksilla vaikutusta yrityssaneeraukseen joutuvien yritysten työntekijöiden työsuhteiden kestoon tai pysyvyyteen tai yritysten työllistämisedellytyksiin.

3. Lainsäädännön arviointineuvoston lausuma

Lainsäädännön arviointineuvoston lausunto on annettu yrityssaneerolakia ja siihen liittyviä lakeja koskevasta hallituksen esityksestä (hankenumero: OM057:00/2021), jonka oikeusministeriö toimitti arviointineuvoston käyttöön sähköpostitse 31.8.2022. Lausunto on julkinen.

Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnos noudattaa osittain säädösehdotusten vaikutusten arviointiohjetta. Arviointineuvosto suosittelee, että esitysluonnosta korjataan neuvoston lausunnon mukaisesti ennen hallituksen esityksen antamista.

Helsingissä 23. syyskuuta 2022

Leila Kostiainen

Lainsäädännön arviointineuvoston puheenjohtaja

Essi Römpötti

Erityisasiantuntija, arviointineuvoston sihteeri

Yhteystiedot:

Valtioneuvoston kanslia
PL 23, 00023 Valtioneuvosto
vnk.fi
p. 0295 16001

Liite 1 Arviointineuvoston käyttämät standardilausumat

1. Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnos täyttää säädösehdotusten vaikutusten arviointiohjeen vaatimukset. Arviointineuvostolla on vain vähäisiä lisäysehdotuksia esitysluonnokseen.
2. Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnos vastaa pääosin säädösehdotusten vaikutusten arviointiohjetta. Arviointineuvosto suosittelee, että hallituksen esitystä täydennetään neuvoston lausunnon mukaisesti ennen hallituksen esityksen antamista.
3. Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnos noudattaa osittain säädösehdotusten vaikutusten arviointiohjetta. Arviointineuvosto suosittelee, että esitysluonnosta korjataan neuvoston lausunnon mukaisesti ennen hallituksen esityksen antamista.
4. Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnos on puutteellinen säädösehdotusten vaikutusten arviointiohjeen näkökulmasta. Esitysluonnosta tulee korjata neuvoston lausunnon mukaisesti ennen hallituksen esityksen antamista.
5. Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnoksessa on merkittäviä puutteita. Esitysluonnoksen pohjalta ei todennäköisesti pysty muodostamaan riittävää ja perusteltua käsitystä esityksestä, eikä sen taloudellisista ja yhteiskunnallisista vaikutuksista. Ilman puutteellisuuksien korjaamista on vakavasti harkittava, voiko esityksen antaa eduskunnan käsiteltäväksi. *

* Viimeinen virke voidaan jättää pois niissä tilanteissa, kun esitystä ei käytännössä voida vetää pois.